

Arbetslöshetsersättning inom EU/EES-området och Schweiz

December 2012

Inom EU, EES och gentemot Schweiz finns lagstiftning som syftar till att säkerställa att personer som rör sig mellan olika medlemsstater inte förlorar sin sociala trygghet. Arbetslöshetsförsäkringen är del av den sociala tryggheten. Det här informationsbladet riktar sig till dig som funderar på att arbeta eller har arbetat i ett annat land inom EU/EES-området eller Schweiz. Den riktar sig även till dig som kommer från ett annat land inom EU/EES-området eller Schweiz och som arbetar eller kommer att arbeta i Sverige.

Vilket lands regler gäller?

Inom EU/EES-området och Schweiz omfattas man alltid av bara ett lands lagstiftning om social trygghet. För att personer och institutioner alltid ska veta vilket lands lagstiftning som gäller finns särskilda regler om vilket lands lagstiftning som ska gälla utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Huvudregeln är att man omfattas av lagstiftningen i det land där man arbetar. Man omfattas då av alla rättigheter och skyldigheter i systemet för social trygghet i det landet.

Om du arbetar i Sverige omfattas du av det svenska systemet. Om du arbetar i ett annat land inom EU/EES-området eller Schweiz omfattas du av det landets system. Alla länder har olika regler. Ska du arbeta utanför Sverige måste du därför ta reda på vad som gäller i det landet.

Det finns några undantag från huvudregeln, bland annat för utsänd personal, offentligt anställda och personer som arbetar i flera länder. I dessa fall eller om du är osäker på vad som gäller ska du ta reda på vilket lands lagstiftning som gäller. I Sverige är det Försäkringskassan som fattar beslut i dessa ärenden. Om Försäkringskassan beslutar att du omfattas av svensk lagstiftning innebär det att du även omfattas av svensk arbetslöshetsförsäkring. Du kan då fortsätta att vara medlem eller ansöka om att bli medlem i en svensk arbetslöshetskassa.

I vilket land ska du ansöka om arbetslöshetsersättning?

Enligt principen om att man omfattas av lagstiftningen i det land där man arbetar gäller också att en person som blir arbetslös från ett arbete i ett land ansöker om arbetslöshetsersättning i det landet. Utbetalningen av arbetslöshetsersättning från ett land är dock knuten till att man söker arbete i det landet. Därför finns särskilda regler för personer som under sitt arbete i ett land har pendlat från sin bostad i ett annat land. Sådana personer kallas för gränsarbetare. I vissa fall är det svårt att avgöra i vilket land personen har varit bosatt. Vilka regler som gäller beror också på hur ofta personen har rest mellan de två länderna, och om personen har blivit helt arbetslös eller delvis arbetslös.

- Om du blir **helt arbetslös** efter att ha återvänt minst en gång i veckan till det land där du bor från det land där du har arbetat, ska du ansöka om arbetslöshetsersättning i ditt bosättningsland. Om du har bott i Sverige ska du anmäla dig på Arbetsförmedlingen. Vänd dig till en svensk arbetslöshetskassa för information om medlemskap och ersättning. Om du vill bli medlem i en svensk arbetslöshetskassa är det viktigt att du ansöker om medlemskap omedelbart när du har blivit arbetslös.
- Om du blir **delvis eller periodvis arbetslös** och bor i ett annat land än det land där du senast arbetade, ska du ansöka om arbetslöshetsersättning i det land där du senast arbetade. Om du senast arbetade i Sverige ska du anmäla dig på Arbetsförmedlingen och vända dig till en svensk arbetslöshetskassa.
- Ett land kan också bedömas vara det land där du är och har varit bosatt, trots att du **inte har återvänt till det minst en gång i veckan**. Om du blir helt arbetslös och vill ansöka om arbetslöshetsersättning i Sverige efter att ha arbetat i ett annat land ska du anmäla dig på Arbetsförmedlingen. Vänd dig till en svensk arbetslöshetskassa för information om medlemskap och ersättning. Om du vill bli medlem i en svensk arbetslöshetskassa är det viktigt att du ansöker om medlemskap omedelbart när du har blivit arbetslös. Arbetslöshetskassan bedömer vilket land som du anses vara bosatt i.

Kompletterande inskrivning på Arbetsförmedlingen i det land där du tidigare har arbetat

Om du är helt arbetslös efter att ha bott i ett land och arbetat i ett annat och får arbetslöshetsersättning i ditt bosättningsland, kan du även skriva in dig som arbetssökande på arbetsförmedlingen i det land där du tidigare har arbetat. Dina skyldigheter och jobbsökaraktiviteter i det land där du bor har företräde framför dem i det land du tidigare har arbetat. Om du får svensk arbetslöshetsersättning ska du vara aktivt arbetssökande och beredd att ta lämpligt arbete i Sverige, det vill säga uppfylla grundvillkoren i den svenska arbetslöshetsförsäkringen fullt ut.

Bestämmer du dig för att även skriva in dig som arbetssökande i det land där du tidigare har arbetat ska du tala om det för den institution som betalar ut din ersättning och för arbetsförmedlingen i det land där du bor.

Särskilda regler för vissa egenföretagare som varit verksamma i ett annat land än bosättningslandet

I en del länder finns ingen arbetslöshetsförsäkring för egenföretagare. Det kan innebära att om du är helt arbetslös efter att ha bott i ett land och haft verksamhet som egenföretagare i ett annat land kan du inte få någon arbetslöshetsersättning i ditt bosättningsland. Du ska då istället skriva in dig som arbetssökande på arbetsförmedlingen och ansöka om arbetslöshetsersättning i det land där du senast var verksam som egenföretagare. Detta betyder att om du senast var verksam som egenföretagare i Sverige och bor i ett annat land där det inte finns någon arbetslöshetsförsäkring för egenföretagare, så ska du skriva in dig på den svenska Arbetsförmedlingen när du blir arbetslös. Vänd dig även till en svensk arbetslöshetskassa för information om dessa regler.

Du kan även skriva in dig som arbetssökande på arbetsförmedlingen i det land där du bor. Dina skyldigheter och jobbsökaraktiviteter i det land där du senast var verksam som egenföretagare har företrädare framför dem i det land där du bor. Om du får svensk arbetslöshetsersättning ska du vara aktivt arbetssökande och beredd att ta lämpligt arbete i Sverige, det vill säga uppfylla grundvillkoren i den svenska arbetslöshetsförsäkringen fullt ut. Bestämmer du dig för att även skriva in dig som arbetssökande i det land där du bor ska du tala om det för din svenska arbetslöshetskassa och för Arbetsförmedlingen.

Om du inte vill stå till arbetsförmedlingens förfogande i det land där du senast var verksam som egenföretagare, utan uteslutande vill ställa dig till arbetsförmedlingens förfogande i det land där du bor, kan du ansöka om att exportera din arbetslöshetsersättning till det land där du bor. Du kan då få arbetslöshetsersättning utbetald under resterande ersättningsperiod när du söker arbete i det land där du bor, under förutsättning att du uppfyller de villkor som gäller. Läs mer nedan under "Söka arbete i ett annat EU/EES-land eller Schweiz med svensk arbetslöshetsersättning".

Hur kan arbetad och försäkrad tid från ett annat land tillgodoräknas?

Den som arbetar i ett land inom EU/EES-området eller Schweiz upparbetar vanligtvis rättigheter till arbetslöshetsersättning enligt det landets arbetslöshetsförsäkring. Kvalificeringsvillkoren varierar mellan länderna, men utgörs ofta av krav på en viss mängd arbete inom en ramtid eller att tillräckliga avgifter har betalats in. I vissa fall gäller en kombination av både arbete och avgifter. Kvalificeringsvillkoren kallas förenklat för anställningsperioder och försäkringsperioder. Motsvarande perioder finns även för egenföretagare.

Alla utförda försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare från ett land kan vid behov tillgodoräknas om du blir arbetslös i ett annat land. Arbets- och försäkringsperioderna från det tidigare arbetslandet läggs samman med de perioder som du har hunnit upparbeta i det sista landet enligt de regler som gäller där. En förutsättning för sammanläggning är i regel att du senast har arbetat i det land där du ansöker om ersättning och därmed omfattas av det landets lagstiftning. Om du ansöker

om arbetslöshetsersättning i Sverige krävs som huvudregel att du först arbetar i Sverige för att kunna tillgodoräkna dig försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare från ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Undantag från kravet på utfört arbete i Sverige kan gälla för personer som omfattas av EU-förordningens regler för personer som bott i ett land och arbetat i ett annat, eller av den nordiska konventionen om social trygghet.

Vänd dig till en svensk arbetslöshetskassa för mer information om medlemskap och arbetslöshetsförsäkringen så fort du börjar arbeta i Sverige eller återvänder till Sverige efter arbete i ett annat EU/EES-land eller Schweiz.

Försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare styrks på särskilda intyg. Om du vill ha ett sådant intyg kan du begära ett intyg U1 från det land där du tidigare har arbetat. I Sverige är det arbetslöshetskassorna som utfärdar dokumentet. Har du arbetat i Sverige men inte varit medlem i någon arbetslöshetskassa ska du vända dig till Alfa-kassan.

Söka arbete i ett annat EU/EES-land eller Schweiz med svensk arbetslöshetsersättning

Arbetsökande med rätt till arbetslöshetsersättning i ett land inom EU/EES-området eller Schweiz kan under vissa förutsättningar fortsätta få ersättningen för att söka arbete i annat land.

För att söka arbete i ett annat land med rätt till svensk arbetslöshetsersättning måste du uppfylla vissa villkor och ansöka före din avresa. I Sverige är det Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF, som du ska ansöka hos. Om du uppfyller villkoren utfärdar IAF ett särskilt intyg som heter intyg U2.

För att fortsätta få din svenska arbetslöshetsersättning ska du anmäla dig som arbetsökande på arbetsförmedlingen i det land du har åkt till och visa upp ditt intyg. Du måste uppfylla grundvillkoren i den svenska arbetslöshetsförsäkringen såväl som de kontrollrutiner som arbetsförmedlingen i det landet har, och vara tillgänglig för det landets arbetsmarknad. Läs mer om villkoren för intyg U2 på www.iaf.se.

Mer information

För mer information om den svenska arbetslöshetsförsäkringen, se broschyren ”Ersättning vid arbetslöshet – Information om arbetslöshetsförsäkringen”.

Kontaktuppgifter till arbetslöshetskassorna finns på www.samorg.org.

Mer information om EU:s regler om social trygghet finns på [Europeiska kommissionens webbplats](#).